

Visualiseren

Wat ga je leren?

Je kunt straks:

- uitleggen waarom het handig is om de volgorde van tijd in een tekst te zien
- de opbouw van tijd herkennen

Wat ga je doen?

Je gaat drie teksten lezen die te maken hebben met poëzie. Lees de uitleg hierna en lees de teksten. Maak dan de vragen.

Wat moet je weten?

Tijdens het lezen maak je plaatjes in je hoofd. Je verbeelding helpt je om de tekst te begrijpen. Vaak is het handig om te kijken naar de volgorde van de gebeurtenissen. Wanneer gebeuren ze? Wat gebeurt eerst en wat daarna? Kortom: je let op de volgorde van tijd.

In veel teksten is de volgorde van tijd belangrijk. Een schrijver kan bijvoorbeeld terug in de tijd gaan of in de toekomst kijken. De volgorde van tijd zie je door **signaalwoorden** of een opsomming.

Tekstsoort	Hoe herken je de volgorde van tijd?
informatieve tekst	Bijvoorbeeld aan deze signaalwoorden: <i>allereerst, daarna, aanvankelijk, vervolgens, uiteindelijk, tot slot, totdat, voordat</i> . Of je herkent de tijdsvolgorde aan data of jaartallen.
instructieve tekst	De tekst is opgedeeld in stappen, herkenbaar aan een opsomming: cijfers (1, 2, 3), streepjes (-) of bolletjes (•).
plezieretekst	Bijvoorbeeld aan deze signaalwoorden: <i>vroeger, ooit, toen, start, heden, in die tijd, later, nog</i> . Soms zijn er weinig signaalwoorden en gebeuren dingen in de volgorde zoals je ze leest.

Als je signaalwoorden van tijd ziet, herken je ook de opbouw van de tekst. Je weet dan: in deze tekst is de volgorde van tijd belangrijk.

Moeilijke woorden

- de deadline = (je zegt: detlajn) het moment waarop iets af moet zijn
- observeren = iets of iemand goed bekijken
- de inspiratie = wanneer je goede ideeën krijgt en enthousiast wordt, heb je inspiratie

1 Wat is een gedicht?

Doe jij mee aan de dichtwedstrijd van het Poëziepaleis? Dan heb je nog een paar weken. Op 10 februari 2021 is de **deadline**. Oké, maar ... wat is een gedicht eigenlijk? 'Een gedicht is een gedicht omdat de maker het zegt,' schrijft dichter Ellen Deckwitz. Schrijven dichters dan zomaar wat op? Nee, integendeel!

Gedichten schrijven

Een dichter **observeert** de wereld om zich heen. Vervolgens schrijft hij alle ideeën, woorden en zinnen op die in hem opkomen. Hij past zijn tekst aan totdat hij er helemaal tevreden over is. Dat is belangrijk, zegt Ellen Deckwitz. 'Als je iets een gedicht noemt, verwachten de lezers wel wat. Zij willen je gedicht lezen en denken: Hé, zo had ik het nog niet bekeken!'

Gedichten begrijpen

Dichters beschrijven dingen vaak op een bijzondere manier. Als je een gedicht leest, denk je misschien eerst: ik begrijp er niets van. Dat is niet erg. Leg het gedicht opzij en lees het later nog eens. Je hoeft de tekst ook niet helemaal te begrijpen, als je hem maar *voelt*. Uiteindelijk moet je kippenvel krijgen en het gedicht mooi vinden zonder dat je zelf weet waarom. Dan is het al goed!

2 Zo schrijf je zelf gedichten

1. Zoek **inspiratie**. Lees bijvoorbeeld gedichten van anderen. En ga schrijven op een plaats die je fijn vindt, zoals in een park of in de bieb.
2. Schrijf alles op wat er in je opkomt. Elk idee is goed.
3. Bekijk wat je hebt opgeschreven en combineer het tot een gedicht. Kies mooie woorden en zinnen.
4. Lees je gedicht tussendoor hardop voor aan jezelf. Klank en ritme zijn in gedichten namelijk erg belangrijk. Pas de tekst aan totdat die voor jouw gevoel helemaal klopt. Heb je een lekker ritme gevonden? Dan kun je jouw gedicht zelfs gebruiken voor een lied of als rap.
5. Leg je gedicht een tijdje opzij en lees het later nog eens. Ben je nog steeds tevreden? Dan is het tijd voor de spannendste stap.
6. Lees je gedicht aan anderen voor. Kies daarvoor mensen die net zo van gedichten houden als jij. Wie weet hebben ze nog een goede tip voor je.

3 Smikkelgedicht

Je leerde lezen, A B C,
en schrijft er steeds iets lekkers mee:
de D van drop, de E van ei,
de F van friet met saus erbij.
Je dicht maar door en na een uurtje
ben je bij de Z van zuurtje.
't Lekkerst wordt het nu je al die letters hebt gespaard:
appelperekiwikersenaardbeislagroomtaart!

Maak de vragen

1 Bekijk tekst 1 en lees de eerste, vetgedrukte alinea.

a Welke tekstsoort is dit? Kruis aan.

☐ informatieve tekst	☐ meningtekst
☐ instructieve tekst	☐ pleziertekst

b Wat bedoelt de schrijver met de datum in regel 4? Markeer het goede antwoord.

Op die dag moet je je gedicht *gaan schrijven / hebben ingestuurd*.

c In regel 4 lees je: *een paar weken*. Welke weken zijn dat? Vul de datum in.

Dat zijn de weken tot en met _____

2 Lees in tekst 1 de alinea *Gedichten schrijven*.

a In deze alinea zie je twee signaalwoorden van tijd. Markeer ze in de tekst.

b Wat gebeurt er eerst en wat daarna? Vul cijfers in om de volgorde aan te geven.

___ De dichter is helemaal tevreden met zijn gedicht.

___ De dichter observeert de wereld om zich heen.

___ De dichter past zijn tekst aan.

___ De dichter schrijft alle ideeën op die in hem opkomen.

3 Lees in tekst 1 de alinea *Gedichten begrijpen*.

a Lees: *Als ... waarom*. (r. 18 t/m 22) Welke drie signaalwoorden van tijd zie je in dit stukje? Markeer ze in de tekst.

b Wat is dus de volgorde van tijd? Markeer de goede antwoorden.

Eerst / Later / Uiteindelijk begrijp je het gedicht niet.

Eerst / Later / Uiteindelijk lees je het gedicht nog eens.

Eerst / Later / Uiteindelijk vind je het gedicht mooi.

4 Lees tekst 2.

a Is de volgorde van tijd belangrijk in deze tekst? Markeer het goede antwoord en vul in.

Ja / Nee, want dit is een _____ tekst. Dat zie ik aan de _____ met cijfers.

b Wat is de volgorde van tijd in tekst 2? Vul de nummers van de stappen in.

Bij stap _____ krijg je inspiratie en schrijf je alles op.

Bij stap _____ werk je je ideeën uit tot een gedicht.

Bij stap _____ check je of je na een tijdje nog tevreden bent.

Bij stap _____ lees je je gedicht aan anderen voor.

c Welke stap zou je na stap 6 nog kunnen doen? Bedenk zelf een stap 7. Schrijf op.

5 Lees tekst 3.

a Welke tekstsoort is dit? Kruis aan.

- informatieve tekst   meningtekst
 instructieve tekst   pleziertekst

b Wanneer speelt het verhaal zich af? Kruis aan.

- in de middeleeuwen   in het heden
 in de toekomst   twee weken geleden

6 Lees in tekst 3: Je ... zuurtje. (r. 7-8)

a Welk signaalwoord van tijd zie je? Markeer het in de tekst.

b Wat gebeurde wanneer? Vul in.

_____	Je leerde lezen.
daarna	Je schrijft er _____
na een uurtje	Je bent _____
_____	Je hebt _____

7 Lees in tekst 3: Je ... erbij. (r. 3 t/m 6)

Waarom staan er geen signaalwoorden van tijd in dit stukje? Kruis aan.

- Omdat de dingen gebeuren in de volgorde waarin je het leest.
 Omdat de volgorde niet belangrijk is in dit stukje.
 Omdat het verhaal niet echt is gebeurd, dus het maakt niet uit.
 Omdat je niet weet hoe het verhaal afloopt.

Schrijf je antwoorden op vraag 8, 9 en 10 op een apart blaadje.

★ 8 Lees tekst 3 nog eens.

Hoe gaat het verder met deze taart, denk je? Schrijf minstens vijf extra zinnen voor het gedicht. Gebruik twee signaalwoorden van tijd.

★★ 9 Lees de eerste tip van tekst 2 nog eens.

Op welke plek krijg jij de meeste inspiratie? En waarom gebeurt dat juist daar, denk je? Noem twee redenen.

★★ 10 Lees de tweede alinea van tekst 1 nog eens.

- a Kijk om je heen. Schrijf vijf onderwerpen op waar je een gedicht over kunt schrijven.
b Kies één onderwerp uit. Observeer dit onderwerp als een echte dichter. Schrijf vijf dingen over dit onderwerp op die je in een gedicht kunt gebruiken.

Wat heb je geleerd?

Deze les ging over signaalwoorden van tijd. Signaalwoorden helpen je om de tekst voor je te zien. Je begrijpt wat er eerst gebeurde, en wat daarna.